

معرفی میر بچه خان کوهدامنی در قاموس بکیر افغانستان

۲۰۲۲ / ۱۰ / ۱۶

داکتر ناصر اوریا / مختصات افغانستان، بخش: نخبگان و مشاهیر

میر بهالدین مشهور به غازی میر بچه خان کوهدامنی قهرمان واقعی افغانستان د افغان-انگلیس دوهمی جگری ستر ملی مبارز غازی میر بچه خان کوهدامنی

میر بچه خان کوهدامنی که اسم اصلی اش میر بهالدین است در سال ۱۸۲۵ میلادی در قریهٔ بابہ قشقر ولسوالی میر بچه کوت ولایت کابل چشم به جهان گشود. پدرش میر درویش خان بود که ۹ فرزند داشت و جوانترین همه میر بچه خان (میر بهالدین) بود. میر بچه خان به کسب تعلیمات متداول آن زمان پرداخته و خواندن و نوشتن را فرا گرفت.

نام این رادمرد همراه با نام بزرگمردان و مبارزین ملی آن زمان در سروده ها و زمزمه های مردمی که از قلب مردم برخاسته اند (نه با تبلیغات اجانب و سوشل میدیا) چه زیبا و به جا ذکر گردیده بود که یک نمونهٔ آن در سرودهٔ ذیل دیده می شود:

محمد جان خان مرد میدان است
ایوب خان، شیر غران است
میر بچه خان، رس رسان است
مکناتن، لات کلان اس
بیا بچیم انگور بخور

با دقت و توجه به این سرودهٔ مردمی میتوان میزان وحدت ملی، ارزش دادن به مبارزین واقعی و صفات عالی دیگر مردم آنزمان، و نبود ازدهای خودخواهی و نبود پروپاگندهای "قهرمان سازی خیالی" را درک کرد. انگلیس ها بعد از شکست مفتضحانهٔ شان در جنگ اول افغان - انگلیس، بار دوم در زمان امیر شیر علی خان به خاک افغانستان تجاوز مسلحانه نمودند .

در این هنگام مردم شریف افغانستان به رهبری سران ملی، علما و روحانیون وطندوست علیه متجاوزین دست به اقدامات وسیع زده و مردم را علیه قوای متجاوز بسیج نمودند .

بعد از جنگ اول افغان - انگلیس که انگریز با شکست فاحش و شرم آور روبرو شد، این بار انگلیس ها با در نظر داشت اینکه نه تنها اردوی مجهز تر با پیشرفته ترین سلاح های آنزمان در اختیار آنها بود، فعلاً هندوستان را نیز در اشغال کامل خویش داشتند، و در پهلو ی ارزش جغرافیای سیاسی (جیوپولتیک) افغانستان در آرزوی رسیدن به بازارهای آسیای میانه بود. چون انگلیس فکر استقادهٔ احتمالی از خاک فارس (ایران امروزی) را غرض نفوذ در آسیای میانه داشت، نمایندگان خود را به (ایران امروزی) فرستاده و آن ها همچنان خیال پلو و علاقه شاه فارس را برای اشغال هرات در نظر داشتند.

انگلیس ها از امیر افغانستان (شیر علی خان) تقاضای آتی را نمودند:

- موافقت با حضور دایمی نمایندگان ملکی و نظامی انگلیس در شهر های عمده افغانستان

- موافقت با ایجاد پایگاه های نظامی انگلیس در خاک افغانستان

که امیر شیر علی خان این تقاضا های انگلیس ها را به شدت رد نمود .

در این زمان هئیت روسیه به ریاست جنرال ستالینوف به کابل مواصلت نمود. انگلیس ها همچنان تقاضا نمودند که افغانستان اجازه دهد که سفارت انگریز در کابل شروع به کار نماید، که این تقاضا نیز از طرف مردم رد گردید.

انگلیس ها به این بهانه در فکر راه اندازی جنگ دوم افغان - انگلیس شدند.

Fehler! Unbekannter Name für Dokument-Eigenschaft.

به صفحه قاموس بکیر افغانستان خوش آمدید

تیم بنیان گذار این قاموس آرزو دارد، داشته های این گنجینه که نمایانگر اصالت افغانستان باستان است شما را تا حد لازم مدد رساند

امیر شیر علی خان طی نامه ای به دولت بریتانیه اعمال نظامی انگلیس ها را در افغانستان تقبیح نموده و به آنها هشدار داد . ولی عساکر تجاوزگر انگلیس با تحمل تلفات سنگین از دست مبارزان ملی به طرف کابل در حرکت شدند. انگلیس ها در پهلوی تجاوز نظامی از ردالت و تکتیک همیشگی خود که تطمیع اقوام شریف افغانستان و تحریک آنها علیه همدیگر بود نیز پرداختند. این ردالت انگریز ها تا حدودی مؤثر واقع شد. در این هنگام تعدادی از خوانین خواهان انتقال قدرت به یعقوب خان شدند. امیر شیر علی خان به طرف مزار رفت که در راه مریض و بعد از رسیدن به مزار شریف وفات یافت. امیر محمد یعقوب خان که موجود ضعیف النفس بود از مقابله در برابر انگلیس طرفه رفت و با امضای معاهده ننگین گندمک (پروتوکول) را امضا کرد. با ورود انگلیس ها به کابل، آنها علاوه بر کشتار وحشیانه و سرکوب بیرحمانه مردم کابل، بالاحصار کابل را تخریب و خانه ها و منازل مردم را به آتش کشیده و مردم کابل آواره و سرگردان ساختند.

(در سال ۱۹۹۲ عین سناریو را شاگردان تربیه شده انگلیس در پاکستان، بالای مردم شریف کابل تکرار نمودند). در این هنگام مردم مقاومت خویش را عمدتاً در غزنی متمرکز ساخته و محمد جان خان وردگ، که یکی از افسران سابق قطعه توپخانه امیر شیر علی خان بود، به تربیه و بسیج اردوی جدید افغانستان پرداخت. در شمال افغانستان ۵ کدنگ اردوی سابق شیر علی خان و عده ای از سپاهیان با اردوی جدید همراه شدند.

مبارزین ملی و قومی چون مردم کوهدامن، وردگ، اندر، ترکی، سلیمانخیل و دیگران به غزنی سرازیر شده و در لشکر محمد جان خان بسیج گردیدند. در این میان یکی از مبارزین ملی و منتقدین دینی به نام ملا دین محمد مشهور به ملا مشک عالم اندری، رول سازنده را در سازماندهی مبارزه و انسجام مقاومت برخلاف قوای متجاوز انگلیس بازی کرد.

مردم کابل، کوهستان، لوگر، وردگ و سراسر افغانستان به رهبری سران ملی و علمای وطندوست چون غلام حیدر خان کابلی، محمد کریم خان افسر نظامی، میر بچه خان کوهدامنی، ملا دین محمد اندر (مشهور به ملا مشک عالم)، میر غلام قادر خان اوفیانی، غلام حیدر خان چرخ، ملا عبدالغفور خان لنگری، محمد حسن خان لوگری و صدها و هزاران افغان میهن دوست و دارای غرور ملی در این قیام سراسری علیه انگلیس متجاوز دست وحدت، اخوت و برادری بهم داده و چون صف واحد مقابل دشمن مکار ایستادند.

در این مبارزه علاوه بر شیر زنان با همت و باعزت افغان که در عقب جبهه برای فرزندان، برادران، پدران و همسران خود غذا و دیگر ضروریات را تهیه می نمودند، ابرزنان افغان که تعداد آن ها به بیشتر از ۴۰۰ تن میرسید عملاً در محاذ ملی و جبهه جنگ علیه انگلیس ها حضور داشتند که بیشتر از ۸۰ تن این زنان مبارز در راه آزادی میهن جان های شیرین خویش را از دست داده و به درجه رفیع شهادت در راه آزادی میهن نائل آمدند، که یکی آن ها (بی بی مستوره) خواهر میر بچه خان بود. البته رشادت و فداکاری های هریک از این مبارزان ملی چه مرد، چه زن، پیر و جوان، و در هر سطحی که بودند، در نزد ملت و تاریخ ارزش و جایگاه خویش را دارد .

در این میان غازی میر بچه خان کوهدامنی بعد از آنکه پلان و نقشه جنگ را از سران ملی دریافت کرد، جوانان و بزرگان قوم را خواسته و پلان و نقشه جنگ را برای شان توضیح و وظایف هر گروه مشخص گردید. زمان حمله صبح ملا آذان و قبل از برآمدن آفتاب تعیین شد. پلان طوری بود که تا شام باید قوای انگلیس در قرغه و نواحی اطراف آن محو و نابود گردیده و شیرپور (قرارگاه اصلی متجاوزین انگلیس) تحت محاصره قرار گیرد. همچنان مردم کابل و مناطق و نواحی دیگر به شمول شمال کابل اعم از مردم قره باغ، استالف، فرزه، گلدره، کلکان، سرای خواجه، قلعه مرادبیگ، حسین کوت، شکر دره و دیگران از جانب لوگر، وردگ، غزنی و از هر طرف بالای انگلیس ها چون صاعقه آسمانی هجوم آورده و لشکر متجاوزین را تحت ضربات کوبنده وطندوستان قرار دادند. باید گفت که قوای انگلیس که مجهز با سلاح های مدرن آنروزی بودند، آذوقه و البسه کافی نیز داشتند ولی مبارزین افغان در آن روزهای سرد ماه دسمبر، بدون غذا و البسه کافی ولی مجهز با نیروی ایمان و وحدت ملی به دشمن زبون و متجاوز حمله ور گردیدند.

میر بچه خان با دیگر مبارزین ملی بالای توپخانه دشمن حمله نموده و تلفات سنگینی به قوای دشمن وارد نمودند که انگلیس ها از کاریزمیر بطرف قشله شیرپور مجبور به فرار شدند. نبرد تا تاریکی شام دوام کرد و مبارزین افغان توانستند مقداری زیاد سلاح، مهمات و توپخانه دشمن را به غنیمت گرفته علیه خود آنها استعمال نمایند.

در روز دوم جنگ با وجود تلفات سنگین مبارزین ملی افغان، میر بچه خان با سپاهیانش به پیشروی ادامه داده و در منطقه افشار، قرغه و کاریزمیر قطعات پیاده و توپچی دشمن را محو و نابود ساخته و از راه ارغندی با مبارزین وردگ، میدان و غزنی، تپه های خورد و بزرگ اطراف کابل و دیگر نقاط سوق الحیثی را بدست آوردند. آنها به دشمن زبون ضربات کوبنده وارد نموده و راه فرار دشمن را مسدود ساختند.

مبارزین افغان از کابل، لوگر، غزنی، وردگ و دیگر نقاط به رهبری سران ملی قلعه شیر پور را که قرارگاه اصلی انگلیس های متجاوز بود از چهار طرف مورد حمله قرار داده و محاصره را تنگ و تنگتر نمودند. سردی زمستان هم شدیدتر می شد و انگلیس ها درک کردند که اگر قلعه از طرف مبارزین تسخیر شود، احدی از قوای متجاوز زنده نخواهد ماند. قوماندان عمومی انگلیس جنرال رابرتس دست پاچه شده و خود و قوای متجاوزش را در معرض نابودی دید .

Fehler! Unbekannter Name für Dokument-Eigenschaft.

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنيزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

انگلیس ها غرض نجات قوای انگریز به این راضی شدند که با عبدالرحمن خان که از شمال با قوایش داخل افغانستان شده بود به حیث امیر افغانستان وارد مذاکره شوند.

میر بچه خان از کابل به ننگرهار رفته و بالاخره در هرات به سردار محمد ایوب خان پیوست. میر بچه خان برای مدتی با سردار محمد ایوب خان در هندوستان بود. زمانی که امیر شهید حبیب الله خان تبعید شدگان زمان پدر و رهبران ملی را دوباره به افغانستان دعوت نمود، میر بچه خان کوهدامنی نیز از هندوستان به کابل آمده و در زادگاه اش در قریه بابیه قشقار متوطن شد. گفته می شود که غازی میر بچه خان در سن ۸۰ سالگی چشم از جهان پوشید و در قریه آبایی اش به خاک سپرده شد.

*

مطلب قابل توجه :

مبارزین ملی افغانستان چون میربچه خان کوهدامنی، نائب امین الله خان لوگری، میر مسجدی خان کوهستانی، سردار محمد ایوب خان، محمد جان خان وردگ، ملا مشک عالم، عبدالله خان اچکزایی، خان شیرین خان، جوانشیر خان چنداولی، محمد زمان خان و دیگر مبارزین ملی را به هیچوجه نمیتوان با رهنان و قاتلین ۱۰۰ سال قبل پرورده انگلیس و یا محصولات اجنبی معاصر را که در زمان شهید محمد داود خان در فابریکه های استخبارات پاکستان تولید و به شهرت، ثروت و قدرت رسانیده شدند ارتباط داد.

مبارزین ملی برخاسته از متن جامعه افغانی اند و مبارزه شان برای حفظ استقلال افغانستان، آزادی، تمامیت ارضی، حراست از نوامیس ملی، و دیگر ارزش های والای جامعه افغانستان بود، نه تخریب وطن، چپاول دارایی های ملی و کشتار مردم افغانستان به امر بیگانه.

مبارزین ملی نه در ملک بیگانه پرورده شده اند، نه اجیران دیگران اند و نه مقابل فروش وطن با اجنبی ها پروتوکول امضا نموده اند.

ولی برخلاف بدکاران سابق (دشمنان تربیه شده انگلیس مقابل امان الله خان) و یا سیه کاران و چپاولگران معاصر که خلق کرده استخبارات و دستگاه های جاسوسی انگلیس (۱۰۰ سال قبل) و محصولات دستگاه های استخباراتی پاکستان، ایران، شوروی سابق، غرب و عرب و دیگران اند، کاری جز سرقت سرمایه های ملی، تخریب و ویرانی وطن و کشتار مردم افغانستان هیچ کارنامه ای مثبتی نداشته اند و نه دانش و ظرفیت کارکرد های ملی را دارند.

این ها ساخته فابریکه های استخبارات جهانی بوده که با پروتوکول و سپردن صلاحیت های کشوری و دادن اختیارات منابع مهم طبیعی افغانستان به همسایه ها و دیگر بیگانه ها، در خدمت اجانب بوده و دستگاه های تبلیغاتی اجانب از این بی هویتان قاتل و تخریبکار ناجی و قهرمان پوشالی تیار کرده است.

شاهد این مدعا: سرمایه های بادآورده رویایی، قصرها و قبر های میلیون دلاری این سیه کاران بی آرم در سراسر افغانستان که همه ملت نظاره گر آن است بجز آنانی که چشم بصیرت شان کور است!

*

روح میر بچه خان کوهدامنی، این ابرمرد تاریخ شاد، بهشت برین مکانش و یاد کارنامه هایش جاودان باد.

پایان

Fehler! Unbekannter Name für Dokument-Eigenschaft.

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرو مخکي په خیر و لولئ